

DET JØDISKE SAMFUND
I DANMARK

Året der gik - 2018 i Det Jødiske Samfund

1: Debat om brith milah

Året startede ikke godt. Den nye mulighed for fremsættelse af borgerforslag blev udnyttet til fremsættelse af et forslag om en aldersgrænse på 18 år for rituel begrundet drenges omskæring. Dermed flyttede den offentlige debat ind i Folketinget. Borgerforslaget opnåede som kun et af fire borgerforslag de fornødne 50.000 underskrifter. Sideløbende med borgerforslaget indkaldte SF til en forespørgselsdebat. Efter måneders intens debat og en række samråd viste forespørgselsdebatten, at der ikke ville være et flertal for et forbud, men at der var et klart ønske om at lovgivningen blev strammet op.

Borgerforslaget blev 1. behandlet i slutningen af november. Igen stod det klart, at der ikke var flertal for et forbud i den fremsatte form. Herefter overgik forslaget til behandling i Sundhedsudvalget. Det er vores forventning, at SF og EL vil forsøge at opnå opbakning til et ændringsforslag. 2. behandling ventes at finde sted i februar eller marts i år. 9. januar 2019 var der frist for afgivelse af spørgsmål. Der er indkommet 18 spørgsmål, hvoraf størstedelen er stillet af Enhedslisten. Så processen er ikke afsluttet.

I forbindelse med forespørgselsdebatten, indkaldt af SF i foråret, tilkendegav sundhedsministeren, at Styrelsen for Patientsikkerhed skulle opdatere et notat fra 2013 om omskæring. Det er det notat, der ligger til grund for den nugældende vejledning på området. Der har været en høring i forbindelse med opdatering af notatet, som har udløst en del henvendelser. Processen er ikke afsluttet, men det forventes at notatet bliver offentliggjort i 2019.

Det Jødiske Samfund har over de seneste par år kraftigt intensiveret det politiske arbejde. Det seneste år har været kulminationen på dette

arbejde både på Christiansborg og i medierne. Det Jødiske Samfund mødtes i foråret med over 80 medlemmer af Folketinget og havde flere kronikker og indlæg i medierne. Mange har blandet sig i debatten. Det har været vigtigt og nødvendigt.

2: Ungdomsaktiviteter

Der er sket rigtig meget for vores unge i 2018. Her omtales nogle men ikke alle aktiviteter.

Sommerlejrene

For tredje år i træk har der været afholdt sommerlejre for både små unge (8-10 år) og mindre små unge (10-13 år). Ikke mindst via Jeppe Lilholts og Jairs store indsats er deltagerantallet igen steget, hvilket har medført, at ca. 55 sommerlejrledere og ledere har været sammen i en uges tid. Sammen har de skabt minder på tværs af årgange i et jødisk samvær. Vi er meget stolte af sommerlejrene, og hvis I har lyst til at være med næste år, må I endelig tage kontakt til Jair på jm@mosaiske.dk.

Ny ungdomskordinator

I løbet af sommeren blev Noa Bachmann ansat som studentermedhjælp. Dette skete som følge af et ønske om at styrke ungdomsarbejdet. Noa har i skrivende stund samlet en gruppe unge mennesker i 15-16- års alderen - Gefilte Fishene har de valgt at kalde sig - som jævnligt mødes og arbejder på at arrangere sommerlejre og andre arrangementer for yngre medlemmer. Desuden er Noa leder for bar- og bat mitzvah børnene ved et super-spændende forløb, der løber af stablen her i januar.

Det er vores håb, at Noa kan inspirere de unge til selv at blive drivkræfter for yngre personer, og at der både nu og på sigt, etableres et øko-system, hvor unge uanset alder har et naturligt tilhørssted og aktivitet. Hvis I har lyst til at være

med (eller kender nogle som kunne tænke sig det), må I endelig tage kontakt til Noa på Noa@mosaiske.dk.

Make It Happen

Som man vil kunne læse i JO fra januar 2019, blev der i 2018 "launchet" et ikke-set-før projekt, som vi har valgt at kalde Make It Happen. Detaljerne fremgår af artiklen i Jødisk Orientering, men det, som ikke er med, er deltageres tilbagemelding.

Men lige før vi når til det (cliffhanger!), så er Make It Happen et forløb, hvor unge med jødisk baggrund i alderen omkring 18-25 deltager, og hvor der blandt andet drøftes, hvad der er vigtigt for dem i deres jødiske liv, og hvad de mener, at der er brug for, for at de kan leve deres jødiske liv, men også, og lige så vigtigt, hvad de selv kan gøre. Ideen er, at deltagerne skal blive bevidste om deres behov og at vi derefter understøtter deres behov. Dette har en enorm vigtighed, da mange unge føler en vigende naturlig tilknytning til Det Jødiske Samfund, hvilket er en skam.

Tilbagemeldinger (noget tekst er på engelsk da det har været brugt som rapportering til de fonde, der har doneret midler til projektet): Alle svarede tilbagemeldinger (modtaget fra størstedelen af deltagerne), at de ville anbefale andre unge i at deltage i Make It Happen; nogle sagde, at det burde være obligatorisk for alle: *"I think it would be ideal for every young jew in Denmark to be a part of Make It Happen or something similar."* og *"I definitely would."* Flere svarede, at de havde fået et bedre indtryk af Det Jødiske Samfund: *"I have come to respect them more and noticed that they have better intentions that the average person knows about"* og *"It has made me like the Jewish Community more since they are open to let us do things in a new way."* De fleste svarede, at de så lysere på deres jødiske fremtid i Danmark: *"yes, very much so. I always felt a bit distanced from the "inner circle" of the Jewish community, due to the fact that I don't feel as religious as others might feel. I feel more interested in engaging in Jewish life, but on different terms, which I did not know was possible until now"*, *"We had an interesting discussion during a workshop that made me realise that I want to pass my Jewish identity on to my future children."* Og *"[it gave me] a feeling that it is possible to start things, do things. A feeling of*

being understood, and a feeling of being welcomed." Som man kan læse, er der meget at gøre for Det Jødiske Samfund, men der synes også at være en mulighed for at gøre noget.

I år deltog 20 personer i Make It Happen, og vi håber på, hvis vi kan finde finansiering, at vi kan gøre dette hvert år. Make It Happen er i højeste grad blevet en succes på grund af Jonas Karpantschov og Adam Solovej (leder af projektet), samt alle de fantastiske frivillige, der har afholdt workshops. Hvis I har lyst til at være med (eller kender nogle), må I endelig tage kontakt til Ted Rosenbaum på TR@mosaiske.dk.

Bubbemeises

Ja, lømlerne fra Bubbemeises (de er faktisk ikke så slemme) har over året arbejdet på et nyt nummer, der blandt andet indeholder en oversigt over, hvad man må og ikke må på shabbat ("Jews and Dont's på shabbat"), en oversigt over hvad ikke-jøder kan lide og ikke lide ("Goyim Naches") (spoiler: de elsker sportsvogne, fitnesscentre og webergrills) og en analyse af filosofen Spinoza. Det er rigtig godt, at unge jøder samles for at drøfte moderne emner i jødisk kontekst både på en seriøs og humoristisk måde. Redaktionen samles igen i 2019, og hvis du kender nogle, der har lyst til at være med, skrive noget, tage billeder, tegne tegninger, lave et digt, så skriv til TR@mosaiske.dk.

DJUS

Igen i år, har DJUS trofast arrangeret en masse arrangementer for de unge jøder. Mindst hver måned er der arrangeret shabbat-middage eller andre arrangementer, som bliver besøgt af både lokale, turister og udenlandske studerende. Det bliver spændende at følge DJUS i det næste år også. Hvis du vil lege, hygge og tale store tanker med DJUS, så find dem på deres [Facebook-side!](#)

Bar/bat mitzvah hold

I 2018 startede vi et nyt bar/bat mitzvah hold, hvor vi startede forløbet med en weekendlejr for de børn de blev bar/bat mitzvah i 2018. Lejren blev taget godt imod og hele 23 børn deltog.

Til vores store markering den 11. oktober af 75-året for oktober 1943, bar drenge fra holdet Torahrullerne ind i synagogen, piger tændte lys og en af pigerne fik æren af at læse Kongebønnen op i synagogen.

I efteråret tog vi så småt hul på forberedelserne for holdet for 2019. I november fik de børn, som ikke går på Carolineskolen, undervisning i hebraisk – blot 3 mødegange (og lektier imellem) tog det, og så kunne de alle læse i sidduren!

3: Kulturaktiviteter

Året startede med forårskoncerten med unge jødiske musikere i DJH med klassisk musik i samarbejde med JCC – Jewish Culture in Copenhagen. Et velbesøgt arrangement på trods af at synagogen ikke kunne benyttes som følge af renoveringen. Herefter rodede vi os ind i et skandinavisk samarbejde med tværkulturelt netværk af jødiske unge kunstnere i bred forstand.

Den altoverskyggende aktivitet var naturligvis den 8. jødiske kulturfestival, som blev afholdt første uge i juni. Med ca. 60 aktiviteter som koncerter, film, teater, workshops, guidede ture, foredrag med mere og med ca. 5000 besøgende til diverse aktiviteter. Festivalen var placeret på forskellige adresser i og udenfor København. Åbningen var på Københavns Rådhus, hvor der blev afholdt den første udstilling af dansk jødiske kunstnere i 110 år med et besøgstal på over 13.000.

Festivalens gennemgående tema var 75-året for redningen af de danske jøder. I den anledning havde Benjamin Koppel komponeret et særligt musikstykke baseret på sin tante Annas flugt. Dette værk havde urpremiere på festivalen i Den Sorte Diamant. Koncerten blev i øvrigt genopført i Israel hos Præsident Rivlin, hvor danskere bosiddende i Israel markerede redningen af danske jøder til Sverige. Festivalen blev omtalt i alle landets førende dagblade og på TV, og trak også mange besøgende fra forskellige ambassader.

Samtlige jødiske foreninger og institutioner deltog i festivalen, og der var i 2018 det største antal frivillige hjælpere nogensinde.

Det lykkedes igen at finansiere festivalen fuldt ud ved hjælp af fundraising. Arbejdet med at forberede den 9. Jødiske kulturfestival, som finder sted i juni i år, er i fuld gang. Vi har været så heldige, at 2 unge dygtige mennesker har meldt sig som frivillige i praktik.

Efteråret bød på en koncert i Teater Bremen med en israelsk gruppe i samarbejde med JCC. Der har også været en række aktiviteter i

samarbejde med andre organisationer. Der har været Film & Whisky arrangementer sammen med JCC og der forberedes fejringen af 50 året for ankomsten af de polske jøder med Coordination Committee.

4: Senioraktiviteter

Seniorklubben har haft et spændende og aktivitetsmættet 2018. Seniorklubben har sågar oplevet en pæn fremgang i medlemstallet. Den store interesse omkring Seniorklubben skyldes bl.a. meget veltilrettelagte aktiviteter og omfattende program 3 gange om ugen. Den daglige leder Stella Grün, bakket op af en aktiv bestyrelse med Mitzi Cohen i spidsen og ikke mindst de frivillige gør en stor forskel.

De faste aktiviteter, såsom bridge, banko, Zumba, yoga, er utrolig populære blandt medlemmerne. De traditionsrige Purim- og Chanukahfejer er ligeledes velbesøgte. Medlemmerne kommer hinanden ved, hvilket giver et stort sammenhold, som jødedommen jo handler om og baserer sig på.

Derudover er der blevet afholdt diverse aktiviteter, med stor deltagelse, herunder museumsbesøg, teaterure, musikarrangementer, kunstworkshops, møder med Carolineskolens elever osv. Udflugter er vældig populære og dem har der været flere af i 2018: Sommer udflugt til Knuthenborg Safari, Tivoli sommer tur og sensommerrejse til Prag.

De frivillige gør en ekstraordinær indsats i form af et fantastisk socialt arbejde, bl.a. via støtte til de sårbare grupper. De trofaste og energiske frivillige, som er knyttet til Seniorklubben på Deborah Centret, har et stort kendskab til beboerne og deres familier, hvilket er en stor gevinst for alle. Der er blevet skabt gode og familiære relationer og de frivillige spreder glæde. I pressede situationer er der altid flere medlemmer, der gerne giver en hjælpende hånd. De frivilliges funktion er meget vigtig for ethvert arrangement, som de er ansvarlige for. Uden de frivilliges indsats ville dagligdagen se anderledes for vores ældre, som de drager stor omsorg for.

5: JIC – Jødisk Informationscenter

2018 var et år med højt aktivitetsniveau i Jødisk Informationscenter. Som man måske husker baserer disse aktiviteter sig på støtte fra Københavns Kommune. JIC har i det forgangne år holdt 21 events, herunder organisering af en food truck foran synagogen i forbindelse med Copenhagen Cooking, åbning af dørene til synagogen på Kulturnatten, deltagelse i Ungdommens Folkemøde, Buster Filmfestival, Salaam Shalom og meget mere. I alt har over 4000 personer deltaget i JICs aktiviteter i det forgangne år.

Selvom synagogen har været lukket, har JIC skabt en række alternative tilbud til skoleelever. Næsten 5000 skoleelever har været inde og få indsigt i jødisk liv eller har haft en dansk jøde på besøg på folkeskolerne for at fortælle om dansk-jødisk liv, historie og religion.

JIC har det sidste år intensiveret arbejdet på hjemmeside og de sociale medier. Hjemmesiden er primært et sted, hvor skoleelever og interesserede søger viden om jødiske emner. Over de sidste år er der blevet investeret i videoer, podcasts, og artikler og over 37.000 har besøgt siden jodiskinfo.dk, og vi er nået ud til 500.000 mennesker på de sociale medier, facebook og twitter.

Dertil er der lavet en video af [synagogen i virtual reality](#), så forbipasserende i Krystalgade, eller folk hjemme i sofaen har mulighed for, via deres mobil eller tablet at besøge synagogen.

6: Nye kommunikationsplatforme

DJS kom efter et langt tilløb på Facebook i 2017. I 2018 blev vores sociale kanaler udvidet med Twitter. Begge kanaler havde i løbet af året næsten daglige opdateringer med information om events, nyheder, kultur, aktuelle begivenheder. Begge kanaler er prioriterede indsatser for Det Jødiske Samfund da de både rammer vores egne medlemmer som et supplement til JO og nyhedsbreve, men også eksterne som debattører, politikere og journalister og dermed er det vigtige redskaber og vores visitkort til resten af Danmark.

7: Synagogens renovering

Grundtvig skrev en salme, som hedder "Kirken er et gammelt hus" og vi kan istemme i kor, at det er synagogen også. Det kommer derfor næppe som nogen overraskelse, at 2018 har stået i synagogerens tegn. Vi har holdt G-dstjenester på nye og hyggelige måder alt imedens håndværkere har arbejdet med at renovere synagogen.

Vi kunne i efteråret igen tage vores synagoge i brug. Vi kunne glædes over blanke gulve, nymalede pulte, radiatorer, bedre indeklima, nye toiletter og ikke mindst en elevator, endog en shaft-elevator.

Når man renoverer et gammelt hus, især et der er så stort, vil der altid dukke uventede ting op. Heldigvis opdagede vi dem, men det betød desværre at vi ikke blev færdige inden helligdagene 2018. Vi kunne heldigvis fejre 75-årsdagen for de danske jøders redning, men måtte fortsætte arbejdet umiddelbart efter. Og arbejdet foregår stadigvæk. Der foretages mangelgennemgang og udbedring af mangler, men heldigvis kan vi bruge vores gamle fine synagoge samtidigt. Dette restarbejde forventes afsluttet i løbet af de kommende måneder. Desværre er der opstået en uenighed med en af entreprenørerne om økonomien. En uenighed som forudsætter juridisk bistand.

Der er grund til at takke Bent Silber og Marina Lilholt for det store arbejde med den interne projektledelse, men også rabbinateet, synagoge-forstanderskabet og vores ansatte for at have løftet en kæmpeopgave. Og tak til alle for forståelsen for de vanskeligheder, som forsinkelsen har udløst!

8: 75-året for oktober '43

Den 11. oktober markerede Det Jødiske Samfund 75-året for redningen af de danske jøder i oktober '43. Højtideligheden blev afholdt i Synagogen, der samtidigt markerede genåbningen af Synagogen efter den længerevarende renovation. Ved arrangementet deltog HKH Kronprinsen, Statsminister Lars Løkke Rasmussen, Israels Præsident Reuven Rivlin samt World Jewish Congress' formand, Ronald Lauder. Endvidere deltog over 900 andre gæster, hvor der foruden DJS' egne medlemmer, også var repræsentation fra det officielle Danmark bl.a. med deltagelse

fra samtlige politiske partier. Hele markeringen blev transmitteret direkte på både TV2 samt DR2. Til markeringen blev der trykt et program med bl.a. indlæg af den tyske Kansler Angela Merkel.

Vi er meget taknemlige for og stolte over, at DJS har været med til at skabe en usædvanlig flot og mindeværdig aften, der satte Det Jødiske Samfund, og vores historie på Danmarkskortet for en enkelt aften.

Det Jødiske Samfund havde forud for og under afviklingen af markeringen indgået i et tæt og godt samarbejde med Statsministeriet og Udenrigsministeriet, der også var værter ved en mindegudstjeneste i Gilleleje Kirke.

Til markeringen af 75-året kørte en længere online kampagne på både Facebook og Twitter med bl.a. [5 videoer med overlevende](#). Kampagnen blev set af over 80.000 personer. Alle videoer kan stadig ses på [Det Jødiske Samfunds Facebook side](#).

Der blev også afholdt andre vellykkede arrangementer som bl.a. fortællingen om torahrullernes skjul i Trinitatis Kirke. En vigtig historie om sammenhold og omsorg. Der har i det hele taget i løbet af september og oktober været et utal af fantastiske og værdige mindearrangementer. En helt igennem flot fejring af 75-året.

9: Sikkerheden i 2018

I 2018 varetog vi sikkerheden ved arrangementerne i Det Jødiske Samfund med både politi og militær. Opgaverne har virket større, end de plejer, med oktober 43 fejringen, den israelske præsidents besøg og hele to synagoger til de store helligdage. Det er blevet til 15.000 mandetimer i bevogtning, hvoraf omkring en tredjedel har været frivillige, ulønnede timer. Hertil kommer mange timers træning, efteruddannelse, seminarer og kurser. Der skal lyde en stor tak til alle de frivillige for deres vigtige indsats og for medlemmernes støtte til den fælles opgave, som sikkerheden udgør. Det har også været en kæmpe opgave at få sikkerheden på den nye og flotte Carolineskole på plads.

Efter 8 år i Repræsentantskabet med ansvaret for sikkerhed trådte Jonathan Fischer i 2018 tilbage. Jonathan Fischer, som var en markant stemme for sikkerheden både indadtil og

udadtil, blev afløst af Jacob Knobel. Tak til Jonathan for mange års indsats.

I 2018 var der både national og international bevgenhed om antisemitisme. Vi udgav igen vores [årlige kortlægning af antisemitisme i Danmark](#); EU's Agentur for Fundamentale Rettigheder, FRA, udgav sin paneuropæiske [rapport om antisemitisme](#); Rigspolitiet udgav sin rapport over hadforbrydelser.

Vi skal ikke gå i detaljer med de mange forhold i studierne, men vi vurderer, at de adspurgte som helhed, har tillid til, at regeringen tager sikkerheden omkring de jødiske institutioner alvorligt. Det er man vist heller ikke i tvivl om når man besøger de jødiske institutioner og ser både fysisk sikring og sikkerhedspersonale.

Desværre viser undersøgelserne også, at antisemitisme er en barsk realitet for danske jøder. Det afspejles både i antallet af hadforbrydelser og vores besvarelser.

Vi vil af samme årsag i det kommende år tilbyde uddannelse til større dele af menigheden og skabe endnu større synlighed i arbejdet i afdelingen for antisemitiske hændelser.

10: Education for Impact – Hvordan ser vi jødisk liv i Danmark om 30 år?

Et udfordrende spørgsmål, hvis svar kræver en strategi for fremtiden. "Education for Impact" er del af netop sådan et strategiarbejde. Projektet er sat i gang af en række store, internationale jødiske fonde, for at styrke og udvikle jødiske menigheder og skoler i hele Europa. Grundideen er at jødisk undervisning betyder alt for fremtiden, og at samarbejdet mellem skole og menighed vil være afgørende for fortsat jødisk liv. I 2018 blev Carolineskolen sammen med DJS tilbudt at være med i det 4-årige projekt sammen med skoler og menigheder fra 15 andre byer i Europa. En styregruppe der repræsenterer skolen og DJS deltager i internationale workshops i 2019, og dertil er en større gruppe med til workshops i København. Implementering på skolen vil være ledet af professionelle uddannelseskonsulenter i samarbejde med skolen. Det 4-årige projekt er enormt værdifuldt og ville være ubetaleligt, skulle vi og skolen selv sammenstykke noget lignende.

Sideløbende har vi taget initiativ til en medlemsundersøgelse blandt medlemmer og potentielle medlemmer af DJS. Vi får hjælp af JDCs researchafdeling og udvikling af undersøgelsen skal ske i samarbejde med DF. Begge projekter er vigtige for et bredere strategiarbejde.

11: Ny Trossamfundslov – nyt Trossamfundsregister

Den 1. januar 2018 trådte lov om trossamfund uden for folkekirken i kraft. Nogle vil mene, at det er en lov som reelt har været undervejs siden grundlovens vedtagelse. Loven blev til virkelighed efter et længere udvalgsarbejde, hvor der i udvalget var heftige diskussioner om sammenhæng mellem adgangen til anerkendelse og demokratiske spilleregler i de respektive menigheder. Med loven er der indført et digitalt register over alle anerkendte trossamfund og menigheder – det såkaldte [Trossamfundsregister](#). Der er tale om en gennemsigtighedsskabende foranstaltning, som betyder at alle menigheder skal indsende vedtægter, beskrivelse af trosgrundlag og trossamfundets centrale ritualer til registeret. Dette er sket og kan ses på www.km.dk.

Der skal også til registeret indsendes trossamfundets årsregnskab. Første gang er for 2018 og senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning. Også dette vil blive offentliggjort. Årsregnskabet skal indeholde oplysninger om hvorvidt trossamfundet har modtaget donationer, der overstiger 20.000 kr.

12: Organisatoriske ændringer i sekretariatet

Der er sket mange forandringer i det seneste år i sekretariatet. På baggrund af et ønske både i DF og RS om at øge aktiviteten indenfor ungdomsområdet, undervisning, kommunikation samt rekrutteringsbestrebelse, har det været nødvendigt at gennemføre omlægninger. Samtidig har vigtigheden af det politiske arbejde ændret sig markant i de senere år på grund af lavere tolerance i forhold til religion og de ritualer, der knytter sig til religionsudøvelsen. Og så må man ikke glemme, at der er reelle økonomiske udfordringer. Vores eksterne støtte til "Claims"-aktiviteter er faldet, der er en egenfinansieringsandel af synagogerenoveringen og det vigende medlemstal koster på kontingent-indtægterne. Det

er også en del af billedet. Det er vi nødt til at finde løsninger på.

13: Valg til Delegeretforsamlingen

I starten af december blev der gennemført valg til Delegeretforsamlingen. Der var opstillet 3 lister, som alle fik kandidater ind. "Med fremtiden i centrum" fik 3 pladser, "Tachles" fik 6 pladser og endelig fik "Jachad" 11 pladser. Stemmeafgivelsen viste, at såfremt "Med fremtiden i centrum" havde haft 6 kandidater i stedet for kun 3, ville de alle have opnået valg, på bekostning af kandidater fra "Tachles".

Der er gengangere blandt de valgte fra sidste periode, men størstedelen af de valgte har ikke siddet i DF i den seneste periode. Det nye DF mødes med RS den 20. januar til et opstarts- og samarbejdsworkshop. Første ordinære DF-møde er den 28. februar hvor der sker konstituering og valg til RS.

14: Hvad fokuserer vi på i 2019?

Der er meget at gøre i 2019. Det politiske år starter med det konstituerende Delegeretforsamlingsmøde. Repræsentanterne Ted Rosenbaum, Nili Baruch, Jacob Knobel og Marina Lilholt er alle på valg og er villige til genvalg. Vi skal have en ny forpagter og en ny redaktør. Arbejdet med synagogen skal afsluttes. Omskæringsdebatten fortsætter ind i 2019. Sammen med DF skal en ny strategiproces sættes på skinner. Vi skal finde ressourcer til flere ungdomsaktiviteter, voksenundervisning og kommunikation. Vi er nødt til at finde løsninger på det vigende medlemstal. Så der er nok at tage fat på.

10. januar 2019

**Dan Rosenberg Asmussen og
Ted Rosenbaum**